
Mapa strachu ukazuje, kde se v Praze lidé nejvíc bojí

Mapa strachu ukazuje, kde se v Praze lidé nejvíc bojí

„Když se podíváte do policejních statistik nebo si popovídáte s lidmi, kteří tam žijí, zjistíte, že Žižkov není tak obávané místo, jak se o něm říká,“ vyvrací zažitý stereotyp Mgr. Jana Jíchová, doktorandka sociální geografie a regionálního rozvoje [Přírodovědecké fakulty UK](#). Pod vedením RNDr. Jany Temelové, Ph.D., vytváří na základě výzkumů tzv. mapy strachu, na základě nichž zjišťuje, jak moc se v těch kterých pražských lokalitách lidé bojí o svou bezpečnost.

Pocit strachu je obtížně měřitelná veličina, která se u lidí vyvíjí ne zcela závisle na tom, kolik trestných činů se v místě, kde žijí, skutečně stane. Policejní statistiky, jež zaznamenávají počty spáchaných deliktů, tak ne vždy odpovídají tomu, jak se lidé v dané lokalitě opravdu cítí.

Sledovat, jak se lidé ve vybraných oblastech bojí o svou bezpečnost, je jedním ze základních směrů bádání, kterému se věnuje tzv. geografie zločinu. Ač svými základy tento obor sahá už do 19. století k tzv. evropským kartografickým kriminologům, výrazně se začal rozvíjet ve dvacátých letech 20. století ve Spojených státech amerických v souvislosti s chicagskou školou. Další vlna zájmu o geografii zločinu následovala v šedesátých letech. Čeští vědci se jí začali hlouběji zabývat však až v nedávné době. Mezi prvními to byli badatelé Univerzity Karlovy.

V posledních letech obor zaujal také Janu Jíchovou, která se věnuje jak prostorovému rozmístění trestných činů, tak výzkumu strachu ze zločinu. Jako téma své diplomové práce si zvolila výzkum vnímání strachu na pražském Žižkově a Jarově, což jsou lokality, jež mají pověst nebezpečných míst.

„Když se ale podíváte do policejních statistik, zjistíte, že to tak nebezpečné oblasti nejsou. Ve výzkumu jsem se proto zaměřila na to, jak se místní obyvatelé v těchto čtvrtích cítí, jak moc se bojí zločinu. Výsledky výzkumu ukázaly, že se tam lidé neobávají o nic víc než v jiných oblastech. Když jsme později dělali výzkumy v dalších městských částech, zjistili jsme, že třeba na Smíchově nebo v Karlíně mají lidé pocit bezpečí daleko menší než na Žižkově,“ upozornila Jana Jíchová, která nyní pracuje na své disertační práci o vnímání kriminality v rezidenčních částech Prahy.

Vedle Smíchova a Karlína zažívají větší pocit strachu také obyvatelé úplného centra Prahy. Naopak třeba Praha 6 vyšla ve výzkumech týmu Urbánní a regionální laboratoře PřF UK, jehož je Jana Jíchová součástí, velmi dobře. „Vilové čtvrti obecně vycházejí, co se týká pocitu bezpečí, nejlépe. Hraje tam roli to, že se tam lidé mezi sebou více znají,“ vysvětlila doktorandka.

Výzkumy týmu ukázaly, že pocit strachu nevyvolává jen skutečně zvýšená kriminalita v dané oblasti. Lidé se totiž mohou bát i bez reálného důvodu. „Na sídlištích lidé negativně vnímají třeba i opuštěná, zanedbaná nebo špatně osvětlená místa. Takové lokality pak považují za nebezpečnější. V centru jsou zase citlivěji vnímány osoby, které lidé považují za rizikové, například uživatelé drog a paradoxně také lidé bez přístřeší, kteří sami bývají často vystaveni nebezpečí,“ podotkla Jana Jíchová.

Změřit lidský strach není nijak snadná věc. Od šedesátých let tak metodika výzkumu prošla řadou proměn, nejčastěji používaným zdrojem dat o pocitech strachu lidí jsou dotazníková šetření. „V dotaznících se ptáme na to, jak bezpečně se lidé cítí v dané lokalitě během dne a během noci. V nedávné době jsme prováděli výzkum v suburbii (tzv. *satelitní městečka, pozn. red.*), kde jsme zjišťovali pocit ohrožení nejen trestnými činy, ale i dalšími jevy, které mohou silně ovlivňovat pocit bezpečí,“ nastínila způsoby výzkumu doktorandka.

Badatelský tým Urbánní a regionální laboratoře se dnes soustředí především na Prahu. Jana Jíchová by však se svými výzkumy ráda vyrazila i za hranice hlavního města. „Nyní se soustřeďuji na prostorové rozmístění kriminality v České republice. V budoucnu bych chtěla rovněž vyzkoušet jiné metody zjišťování strachu ze zločinu a třeba i na příkladu jiných obcí. Ráda bych také realizovala výzkum na sídlištích. Plánů mám spoustu,“ vyhlíží nová badatelská témata doktorandka Jana Jíchová.

Výzkumy její i celého týmu Urbánní a regionální laboratoře by neměly být opomíjeny. Sloužit mohou jako důležitý zdroj informací jak pro ministerstva a městské úřady, tak třeba i pro policii.

Více o „mapách strachu“ se dočtete v publikaci Sociální proměny pražských čtvrtí, která vyšla v loňském roce. Editory monografie jsou vedoucí Urbánní a regionální laboratoře doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D., a RNDr. Jana Temelová, Ph.D.